

WWW.UNILIB.R.S

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а. вр.

БРОЙ 34. У Новоме Саду, 14. септембра 1859. **ГОД. II**

Житиє Светога и благовѣрнаго Кнеза Србскогъ Стефана Штиляновића.

Светый Стефанъ Штиляновићъ быо е рођенъ у србскоме приморю ядранскога мора, у предѣлу кои се садъ аустрійскомъ Албаѿиомъ назива а у жупи Паштровићи прозваной. Родитель му е быо кнезь Захолмійскій и сродникъ србеке деспотице Ангелине. — Воспитанъ е у вѣри православной и књижевно образованъ у младымъ своимъ годинама получивши, напредовао е онъ у добродѣтели и разуму и покрай храбрости и юначства свогъ извршивао е дѣла милости владаюћи се по Божиємъ закону вѣрно и савестно. Доспѣвши до савршеногъ возраста ступи у службу кодъ своихъ сродника државныхъ деспота Србекихъ изъ породице Бранковићеве. Имаюћи предъ очима рѣчи Апостола Павла, „*слуге слушайте свою господу по илоши, ерѣ е шо повольно Богу,*“ одправляо е Стефанъ службу свою вѣрно, и зато у награду добые део плодоноснога горнѣга Срема, кои изобилно раѣа вином и пшеницом. После смрти Іована Бранковића деспота супруга нѣгова Елена од племена Якшићевогъ, за неко време сама е управляла народомъ Србскимъ у Срему, затимъ е предала санъ и достоинство деспотско Стефану Штиляновићу, а сама са своіомъ кѣрин одселила се у градъ Вилагошъ брату своме кнезу Марку Якшићу.*) Стефанъ за мѣсто пребиваня свогъ избере градъ

*) Я самъ слушао да еу ови Якшићи из поморья предѣи славне србеке Текелине породице. Билъ се те за извѣстно могло доказати? —

Моровићъ, и тамо е деспотско достоинство одправляо, управляюћи народомъ Србскимъ, примаюћи и закла-
 няюћи изъ Србскихъ предѣла одъ турскогъ насилія
 бѣжећу православному браћу, — лечећи ране, кое по-
 гани Турци роду и цркви нашої задаваху, и даваюћи
 odporъ сили и нападаню Турскомъ.

Супруга Стефанова Елена, именовъ и ревностию
 налик на прву християнску Царицу Елену, была е родом
 Чехиня изъ Златнога Прага.*) Госпођа ова была е о-
 брзацъ добре християнске и вѣрне супруге, она се с'
 мужемъ своимъ често савѣтовала о томъ како ће добра
 и богоугодна дѣла чинити, она е нѣга на дѣла милости
 побуђивала и упућивала. Стефанъ е мудре савете свое
 супруге радо примао; монахе, са свое мудрости и цѣло-
 мудреногъ живота познате, поштовао, у свой двор при-
 зивао, и с' њима радо време проводю, слушаюћи науку
 и угледаюћи се на њихове молитве и на њиховъ сми-
 реный животъ. Свето писмо, а особито свето Евангеліе,
 и Псалтир радо е и сам читао и слушао кад се чита, пак
 сваку науку, коя у тым св. књигама написана стои, при-
 мао е као рѣчь Божию, и старао се да по той божіей на-
 уци живот свой управля. По преданию кое се у Фруш-
 кой Гори све до данасъ задржало онъ е изъ уердія са-
 зидати дао манастире: Шишатовацъ у славу Рождества
 пречисте богородице, и Кужеждинъ у споменъ светога
 Саве првога архиепископа и просветителя србскогъ, и
 обадва та манастира снабдѣо е с' довольномъ за ужива-
 нѣ монаха земљомъ.

*) У Прологу и у црквенимъ пѣсмама назива се она благовѣр-
 номъ и благочестивомъ господомъ, а по преданию кое се код
 Бачкихъ и Бараньскихъ Србаля сачувало была е она послѣ-
 дователька римске вѣре, и сазидала е близу Шиклоша и сад
 постовій римскій манастирь Маріјидъ. Я држимъ да е она
 као Чехиня, была послѣдователька Хусовогъ ученія, кое се у
 многоме с' учениемъ наше цркве слагало, и кое е тада іоштъ
 многе послѣдователь у Чешкой имало.

У то време Турци по Божиємъ попуштению збогъ неслоге и осталихъ грѣхова нашихъ праотаца освоили су већъ были сву Србию, и садъ као страховита буица навале са свию страна на питоми нашъ Сремъ. Деспотъ немогући одолѣти грдној сили, душманској са многимъ србекиѣмъ народомъ пресели се преко Драве у Угарску, и настани се у Браньској меѣи. *) Краль угарскій и кнезь польскій Владиславъ II названный Добрый, уважаваюћи заслуге деспотове и нѣговогъ народа, даде му градъ Соколошъ — Шиклошъ — са цѣломъ околиномъ. Овдѣ е кнезь Стефанъ седамъ година поживио чинећи народу свомъ и другимъ християнскимъ жителяма края тогъ, іошть веѣа добра, него што е чинио, док е іош у Срему био; ер ко се еданпут навикне добра чинити томе добротинство у наравъ прелази, и тай се пашти да свакій дан своимъ ближњима выше добра чини, увѣрен будући, да се тымъ начиномъ наиболъ прославля свевышњи Богъ свию насъ преблагій отацъ небесный.

Еданпутъ настане велика гладъ у предѣлу томъ гдѣ свѣтый живяше. Стефанъ е био чуваранъ, па се у нѣга наѣоше тада велике житнице пуне ране. Гледаюћи беду сиротинѣ коя немогаше себе и свою дѣчицу заранити сажали се онъ и раздаваше жито свакоме сиромашу неискаюћи за то новаца. Приповѣда се, да су му люди давали писмене обвезанице, обеѣваюћи да ће му на другу годину жито вратити или цѣну одъ тога платити. Светый е обвезанице примао, ал' ихъ после све на ватру бацію, и людма, кои му займъ вратити хотяху одговарао; „Нисте вы браѣо мени ништа дужни, пшеницу ону, што вамъ изъ мо-

*) Кодъ србекога села Кишфалубе у Браньи имаю неке развалине и у землю већъ увалѣна частна трапеза. Те су развалине манастира Браньина, кои е славио св. Араѣела и іошъ у време Чарновиѣне сеобе постаю. И село горе споменуто звало се пре своихъ 60 година Браньинъ. Ето то ми даде повода да Бараню, назовемъ Браньскомъ меѣомъ.

ихъ житница пораздавахъ, дао е мени Богъ, за то, да нъоме вастъ заранимъ.

(Продужиће се.)

Недельна и свечана

Евангелня и апостоли.

Неделя 20. после Духова

Евангелие одъ Луке гл. VII. зач. 30.

Въ вре́мѣ оно: Ида́ше Исусъ въ гра́дъ, нарицае́мый Наи́нъ, и съ нимъ идáху ѡученици егѡ мно́зи и наро́дъ мно́гъ, У време оно: и́ѣше Исусъ у гра́дъ, названи Наинъ, и с' нѣмъ и́ѣху ученици нѣгови мно́ги, и наро́дъ мно́гъ.

И́къже прибли́жи сѧ вратѡмъ гра́да, и сѧ изно́шаху о́умѣрша, сына́ еди́норѡдна ма́тери своѣй, и та бѣ вдовá; и наро́дъ ѿ гра́да мно́гъ съ нею. Ка́дъ се прибли́жише к' вратѡмъ гра́да, ту изнесе мртваца, сина́ еди́нца у метере, и та би удовица; и наро́да изъ гра́да мно́го с' нѣомъ бѣяше.

И ви́дѣвъ ю́ Господь, милосердовá ш не́й, и рече ѣй: „Неплачи.“ И видевши е́ Господь, сажалио́й се и рече іо́й: „Неплачи.“

И пристѣ́пль коснѣ́са въ ѡдръ; носáщїи же ста́ша, и рече: „Юноше, тебѣ́ глаго́лю, воста́ни!“ И присту́пивши коснуса сандука, а носиоци стадоше, и рече: „Момче, теби говоримъ, устани.“

И сѣде мѣртвый, и нача́тъ глаго́лати; и даде́ егѡ матери егѡ. И седе мртва, и наче говори́ти; и даде́ га (Господь) матери нѣговой.

Приа́тъ же стра́хъ всѣ́хъ, и сла́влаху́ Бога глаго́люще: И́ко проро́къ ве́лий воста́ въ насъ, и и́ко посѣ́тъ Богъ люде́й сво́ихъ. И обу́зе стра́ све, и слави́ше

Бога говорећи: Пророкъ велики изађе у насъ, и Богъ походи люде свое.

Апостолю одъ Павла Галашими глава I. зач. 200.

Братіе: Сказѣю вамъ благовѣствованіе благовѣщенное ѿ менѣ, ѿка нѣсть по человекѣхъ. Брато: кажемъ вамъ, да оно евангелие, кое самъ вамъ я казиваю, ние по чеваку.

Ни бо ѿзъ ѿ человекѣхъ пріѣхъ ѣ, ниже научихса, но ѿвленіемъ Исуса Христавымъ. Нити га я од човека прими', нитъ научи', него одкриванѣмъ Исуса Христовимъ.

Слышасте во мое житіе иногда въ жидовствѣ, ѿко по премногѣхъ гонѣхъ церковь Божію, и разрѣшахъ ю, и преслѣвахъ жидовствѣ паче многихъ сверстникъ моихъ въ родѣ моемъ, изліха ревнитель сынъ отеческихъ моихъ преданій. Чули есте мой животъ некадашній у жидовству, да самъ и премного гонию цриву Божию, и разрушаваю е, и напредоваю самъ у жидовству више негъ многи вретници мои у роду моемъ, и одвише самъ ревнитель био, за отачаске мое обичае.

Егда же благоволи Богъ, избравый ма, ѿ чрека матери моея, и призавый благодатию своею, ѿвити сына своего въ мнѣ, да благовѣствую его въ ѿзыцѣхъ: ѿбїе неприложихса плоти и крѣви; — А кадъ благоволе Богъ, и избраве одъ утробе матери моея, и призваше благодаѣу своею, да яви сына своего у мени, да га обявимъ незнабожцима: одна се одбаци рода и крѣви;

ни въздохъ въ Иерусалимъ къ первѣйшимъ менѣ Апостоломъ; но идохъ въ Аракію, и таки возвратихса въ Дамаскъ. Нити изиђо у Ерусалимъ къ старимъ апостолима одъ себе; него одо у Арапску, и онда се врати у Дамаскъ.

Потомъ же по тріехъ лѣтѣхъ въздохъ въ Иеруса-

www.имѣрссогладати Петра, и преѣхъ оу негò днѣи пѣтъ-на́десѣтъ: инѣго же ѿ Апостолъ не вѣдѣхъ то́кмѣ Іа́кшкѣ, брѣта Господнѣ. А после на три године изиѣо, у Ёрусалимѣ, да видимѣ Петра, и остадо кодѣ нѣга петнайстѣ, дана; и другога одѣ апостола невидо, осим Якова брата господнѣ.

Библична история старога завета за потребу

дечице школске.

§ 1. О пошаню свеша.

Све што на небу и на земљи видимо, назива се еднимъ именовъ *свешъ*. Светъ овай ние свагда био, нити е самъ одѣ себе постао, него е имао некога кои га е негда створио. Тога дакле творца ми *Богомъ* називамо.

Богъ е самъ одѣ себе и вечанъ, т. е. онъ нема ни почетка ни свршетка. Изъ нѣговихъ великихъ и мудро уреѣенихъ дела лако се уверити можемо, да е онъ свемогуъ, премударъ и врло милостивъ. Онъ ние хтео, да овай светъ у еданпутъ овако лепъ и красанъ постане, него мало по мало.

Као што изъ светога писма дознаемо, Богъ е овай светъ изъ ништа створио, самомъ речи својомъ, и то за шестъ дана. Први данъ створио е Богъ небо и земљу, а за тимъ светлостъ; други данъ створио е небесни сводъ; трећи данъ створио е све што изъ землѣ расте; четврти данъ створио е сунце, месецъ и звезде: пети данъ створио е птице и рибе; а шести и последњи данъ створио е Богъ све зверинѣ, и наипосле човека по облику своме.

§. 2. О првомъ човеку.

Богъ е створио првога човека одъ землѣ, а оживио га е дунувши у лице нѣгово. На овај начинъ постала е у човеку бесмртна душа, разумъ и слободна воля. Први се човекъ звао *Адамъ* а прва жена *Ева*, која е створена изъ ребра адамова. Богъ е сворио човека зато, да га позна, да га поштива, и да се у свему нѣговой святой вољи покурава, па за то срећанъ да буде.

Богъ е насадио едну лепу башчу, која се звала *Рай*, и дао Адаму и Еви да у нѣој живе. У овој башчи било е свакоякихъ дрвета и воћака, ленихъ за гледанъ и добрихъ за ело. У средъ башче бияху два особита дрвета, едно одъ живота, а друго одъ познания добра и зла. Са овога последнѣга дрвета забрани Богъ човеку ести говорећи му, да ће одмахъ умрети, чимъ одъ нѣга окуси.

Први праоци нису послушали господа Бога, еръ су заповестъ нѣгову преступили, окусивши одъ онога плода, што е Богъ забранио ести. За то ихъ е Богъ истерао изъ рая и осудио, да у напредакъ са зноемъ лица свога имаю ести хлебацъ свой, докле опетъ не буду земля, одъ кое су и постали.

Првомъ сину адамовомъ беше име *Каинъ*, а други *Авель*. Каинъ е био тежакъ, а Авель овчаръ. Едноомъ ова два брата принесу Богу жртву: Каинъ одъ земальскога рода, а Авель одъ првенаца стада свога. Но Богу буде авелѣва жртва угоднија одъ каинове, еръ Авель беше принео жртву своју съ веромъ, а Каинъ е био тврдъ, и ерце му пуно зависти бияше највише зато, што Авель у свему благословъ божји имаѣше.

Ова завистъ каинова дотле га доведе, да на брата свога Авеля тако омрзне, да га најпосле и убие, збогъ

чега одъ Бога проклетъ буде. За тимъ даде Богъ Адаму трећегъ сина по имену Сита који у свему добаръ и честитъ беше.

§ 3. О пошопу.

Потомци адамови најпосле сасвимъ на Бога забраве, и међу њима умноже се силна зла и пакости. За то Богъ науми да потопомъ истреби све люде са земљъ, осимъ еднога Ноя који побожанъ човекъ биаше и по святой вољи божијој живљаше.

Кадъ Ное по заповести божијој начини ковчегъ, и у њѣга съ целомъ породицомъ својомъ уђе, узевши јоштъ са собомъ у ковчегъ одъ сваке животинѣ по двоє, а одъ гдекоихъ и по више, да се семе сачува на земљи: онда Богъ учини, те удари на земљу изъ облака силна киша, која е 40 дана трајала безъ престанка, и тако потоцъ постане.

У овомъ потоцу изгину сви люди на земљи, осимъ Ноя и његове породице која съ њиме у ковчегу биаше. Кадъ Ное после потопа изиђе са својима изъ ковчега, онда принесе Богу жртву и захвали му, што га е съ породицомъ његовомъ одъ потопа спасао. За тимъ стане се родъ човечји на ново умложавати. Сви дакле люди који су одъ потопа до данасъ живили и који и садъ живе, имаю свое порекло одъ Ноя и то зато, што е онъ сачувао оно семе, кое се одъ Адама почело.

§ 4. О Авраму.

Ное е имао три сина: Сима, Хама и Јфета. На скоро после смрти ноеве роди се Аврамъ у десетомъ ситовомъ колону. У то доба већъ су люди поделѣни били на многе народе и пали у незнабоштво. Само е еданъ Аврамъ истинога Бога познавао и поштовао; збогъ чега га е Богъ благословио, давши му земљу ханаанску да у њој живи.

Кадъ е Авраму било 100 година, онда му нѣгова жена Сара роди сина Исака. Едномъ хотећи Богъ искушати веру аврамову заповеди му, да му свога единца сина Исака на жртву принесе. Аврамъ одмахъ сутра данъ одведе по оvoj божиој заповести сина свога на брдо, кое му е Богъ показао, и кадъ га тамо свезана метне на жртвеникъ и ножемъ измахне да га заколѣ, онда му Богъ преко анђела рекне съ неба говорећи: „Авраме, Авраме, не колѣ сина, ерѣ садъ видимъ да се Бога боишь; а кадъ ти милога сина свога пожалио ниси мене ради, то ћу те я благословити и семо твоѣ умножити као звезде на небу, и по семену твоме биће благословени сви народи на земљи за то, што си послушао гласъ мой.

§ 5. О Иосифу.

Яковъ, синъ исаковъ а унукъ аврамовъ, имаѣаше 12 синова. Између овихъ онъ е највећма пазио Иосифа; зато га е лепше и одевао него друге. Збогъ тога стану браћа Иосифу завидети и тако на нѣга омрзну, да му више нису хтели ни лепе речи проговорити. Едномъ кадъ Яковъ пошлѣ Иосифа да походи браћу своју, која бяху у планини кодъ стоке: онда га браћа нѣгова продаду за 20 сребрника некакимъ измаильскимъ трговцима који су туда у Египатъ путовали, а оцу свомъ слажу да га е люта зверка у шуми изела, показавши му овомъ приликомъ и халвину Иосифову коју су у ярећу крвь умочили били.

Кадъ ови трговци у Египатъ дођу, а они опетъ продаду Иосифа некомъ Пентефрии, доглавнику царевомъ, који га наскоро за тимъ криво оклеветана у тавницу баѣи. У оvoj тавници бияше Иосифъ више година. Наипосле промисломъ божиимъ опрости се онъ ове тавнице и то за то, што е цареве сне погодио.

Збогъ овога узрока постави га царъ првимъ господиномъ до себе у свой земљи египатској.

Као што е Богъ у сну парезомъ напредъ объявио, тако и буде. Найпре настану седамъ роднихъ година, и за то време накупи Јосифъ по свомъ Египту силну храну; а за тимъ настану седамъ нероднихъ година, и одмахъ прве гладне године така невоља по суседнимъ земляма постане, да е са свихъ страна у Египатъ долазило и храну у Јосифа куповало. Збогъ ове неволѣ пошлѣ и Яковъ своихъ десетъ синова у Египатъ да хране купе.

Јосифъ е одмахъ познао браћу свою, како су предъ нѣга изишла; али они нѣга познали нису. Зато имъ се у овай махъ ни показао ние, докъ они по други путъ нису у Египатъ збогъ хране дошли. Овомъ приликомъ не могавши Јосифъ више издржати, покаже се браћи својој, кое и шта е. На то се сви они окамене, знајући шта су съ нѣмѣ урадили. Но Јосифъ опростивши имъ све богато ихъ обдари, и отпустивши ихъ кући препоручи имъ, да се што пре заедно са оцемъ Яковомъ изъ Ханаанске землѣ у Египатъ преселе.

На то се крене Яковъ у Египатъ са својомъ децомъ и унучадма својима, и са свимъ иманѣмъ своимъ. Јосифъ му изиђе на сусретъ, и угледавши га загрли га, и остане о врату нѣговомъ дуго плачући. У овай земљи египатској поживео е Яковъ іошъ 17 година. Кадъ пакъ онъ осети да ће умрети, а онъ онда по наособъ благослови сву децу свою и на то се престави.

(Продужиће се.)

Срби постаю христіјани.

Кадъ су се Срби изселили изъ свои стари седишта, и настанили се у земляма грчкогъ царства,

www.innib.rs
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нису јошъ были просвећени светомъ наукомъ христовомъ. Докъ су живили у свези съ осталимъ славенскимъ народима, были су съ нѣма едногъ закона (еднаке религіе). Стари Славени, па тако и Срби были су незнабожци (идолопоклоници) т. е. нису знали и веровали, да е овай светъ, и све што у нѣму има, па и самогъ човека створио свемогући Богъ; и да е све то створио изъ ништа, единомъ своіомъ свемоћномъ вољомъ; нису знали за блаженный животъ првый людій Адама и Еве, за нѣговъ у раю животъ, за нѣово преступленъ божіе заповести, и изгнанъ изъ рая; нису знали, да е Богъ грешне люде казнио потопомъ, а после тога да е съ неба на землю послао свогъ единогодногъ сина, да учи люде свему, што е добро, и да їй упути, како ће задобити *вечный животъ*; нису знали, да е Иуеуъ Христосъ заиста ходіо по земљи, учио люде своіой божанственной науци, и да е са свое науке одъ Еврея страдао. Све ове, и јошъ многе друге свете истине нису знали наши стары онда, кадъ су се амо доселили, еръ нису јошъ познавали науку Христа Спасителя.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Стари Славени и Срби, као и сви други незнабожачки народи веровали су, да има више Богова; еръ су мислили да громомъ влада еданъ Богъ, ветровима другїй, водама треїй; временомъ четвртый, и т. д. за сваку людску и божанствену врлину имали су особите Богове и Богинѣ. Своимъ Боговима приносили су разне жертве, и молили їмъ се; а правили їмъ кипове одъ дрвета и камена, па се овакимъ киповима као самимъ Боговима кланjali.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Но стари Славени јошъ докъ су были незнабожци, веровали су такве истине, какве и сама наука христова проповеда. Они су веровали у вечный животъ, и у едногъ највећегъ Бога, кои е владао громомъ, и управляо небомъ и земљомъ. Овогъ су свогъ Бога

називали стари Славени и Срби: *Перунъ*. Осимъ Перуна было в кодъ Славена знатанъ Богъ правде *Провъ*: Бог гостопримства, общте ове славенске добродетельи; *Радагосъ*, Богиня лепоте, и младачкогъ живота: *Жива* и т. д. Овимъ своимъ Боговима подизали су Славени храмове у шумама, кое су были свете, и куда е могао ићи само *Жрецъ*, и онай, кои е приносио жртву, или болестникъ, кои е тражио у Богова лека. Незнабоштво се најдуже задржало на острову *Рыгену*. (Rügen, Руянъ).

Чимъ су се Срби настанили у садашњимъ своимъ седиштима, одма су къ њима дошли христіански свештеници одъ Цариграда и Далмаціе, и почеше међу Србима проповедати науку Христа Спасителя. Срби, кои су и у свомъ незнабожтву веровали многе истине, којима ий садъ учили христіански свештеници, радо су примали науку Христову; и ніе прошло много времена, а Срби посташе стадо цркве христове. Само се неки део Срба око реке Неретве тврдо придржавао старе незнабожачке религіе, па су зато Неређани прозвати *поганицима*, т. е. некрштенимъ незнабожцима.

Србскій се народъ одма после тога, кадъ е заузео землѣ, где и данасъ живи, пустио у крваве боеве съ Грцима, тражећи себи слободу, и независность. У овимъ дугимъ боевима бы напуштеза христова наука, Срби повратише се у свой незнабожачкій законъ, мислећи, да неможе быти добра она религіозна наука, кою уче люди, кои желѣ лишити ий њіове слободе. Слабачкій коренъ, коѣ е Христова религія была пустила у србекомъ народу, у овимъ дугимъ ратовима нешто се засушило, а нешто е згаженъ, и изъ србски срдаца изчугланъ было.

У оваквомъ станю осташе Срби нуны 200 година. У другой половини 9. века (одъ 870—880) владао е Србима славный жупанъ Властимиръ. Тада су на

У Н И В Е Р З И Т Е Т С К А
 Србию често нападали страни народи, особито Грци и Бугари. Башъ за Властиминова доба владао е у Бугарској *Пресианъ*, кои е ктео да овлада свомъ Србиомъ. Тако се изметне ратъ међу Србима и Бугарима, кои е трајао пуне три године. Срби се храбро борише, узвию Бугаре и остану господари свои земаля.

На неколико година пре Властимира св. Кирил е изнашао славенска слова, почео е на славенскій езикъ преводити свете црквене књиге, и учити Славене науци Христовой. Властимиръ е и самъ зажелю у грчкогъ цара Василия свештенике, да науче србскій народъ светой христовой науци, и да га крсте. На овакву молбу Властимирову дођу међу Србе многи грчки свештеници, и за кратко време обрете све Србе у християнство. Властимиръ е зато врло знаменитъ србскій владалацъ; онъ е Србию спасао одъ бугарски нападања; а што е јошъ више, онъ е Србе отуђио одъ незнабоштва, и приволео њ, да њ приме свету науку Христа Спасителя.

И после тога, кадъ су већъ были Срби християни, имали су, а и данасъ имаю неке обичае, кое су задржали одъ стары времена, и кои насъ опоминю, да су Срби некада были незнабожци. У нашииъ народнимъ песмама споминъ се *Леля*, Богъ любви, и *Виле*, у кое и данасъ понекиъ простъ човекъ веруе; до скоро су су у некимъ краевима нашегъ народа копали изъ гроба *вашире*, па су њмъ глоговъ колацъ ударили у уста, и тако њ убияли; *додоле* и *припоруше* и данасъ ходе, кадъ су яке врућине, и певаю разне свима познате песмице. Сви ови, и многи други обичаи задржали се међу Србима одъ оны времена, кадъ су Срби были незнабожци.

Народна песма

за ученъ на изуштъ

Секула и вила.

Шатор пенъ Угринъ Янко Украй Саве воде ладне
 На вилино игралиште, На юначно разбоиште
 И на вучъ виялиште; Докъ ето ти б'ѣла вила, У-
 гринъ Янку говорила: „Ход' отоле, Угринъ Янко!
 „Не пенъи ми шаторъ тудар; „Ако запехъ стреле
 мое, „Устр'ѣлићу тебе, Янко.“ Янко вили одгова-
 ра: „Не боимъ се тебе, вило, „Докъ су мене два
 сестрића: „Банъ Секуле съ Мияиломъ.“ У то доба
 банъ Секуле, Бѣлу вилу уфатио, Пакъ е води уйку
 своме, Уйку своме Угринъ Янку; Богомъ куми бѣ-
 ла вила, Богомъ куми банъ Секула: „Богомъ бра-
 те, банъ Секуле! „Не води ме уйку твоме, „Уй-
 ку твоме Угринъ Янку, „До три ћу ти била казат';
 „Прво ћу ти билъ казат', „Да ти люба роди сина;
 „Друго ћу ти билъ казат', Да ти сабля с'ѣче Тур-
 ке; „Треће ћу ти билъ казат', „Да си стиманъ у
 дружину.“ Секулъ вили одговора: „Луда ли, си бѣ-
 ла вило! „Била здрава глава моя, „Родиће ми люба
 сина; „Била крепка рука моя „А и оштра ђорда
 моя, „Сѣћи ће ми сабля Турке; „Био собомъ юнак
 добаръ, Бићу стиманъ у дружину.“ Онъ одведе бѣ-
 лу вилу, Дарова е уйку своме

Найвеќа е жалостъ за брашомъ.

Сунце зађе за Невенъ за гору, Юнаци се изъ
 мора извозе, Броила их млада Бурђевица, Све ю-
 наке на брой наброила, До три нѣна добра не на-
 брои: Прво добро Бурђа господара, Друго добро
 ручнога ђевера, Треће добро брата рођенога. За
 Бурђемъ е косу одрезала, За ђеверомъ лице изгр-

удила, а за братомъ очи извадила. Косу реже, коса
 Уопетъ расте; Лице грди, а лице израста; Али очи
 немогу израсти, Нати срце за братомъ рођенимъ.

Еданъ примеръ за рачунъ.

У едномъ селу има 10. кућа, што су свечари о
 ђурђеву дну; Една кућа потроши 100 фор. една 80 две
 по 60 фор. а пет по 40 фор. на част, колико то износи свега?

Исто ихъ толико има свечара о Аранђелу, и по-
 троше исто толико; додај и то горњой суми.

О Св. Николи има ихъ дваредъ толико, потро-
 ше дваредъ толико; додај и то горњимъ сумама.

Исто ихъ толико има и о Св. Јовану, и потро-
 ше исто толико; колко е садъ свега укуп потрошено?

Узми да е на сва остала свечарства само тре-
 ћина одъ те суме потрошена; додај и то горњой
 суми, пакъ да видимо, колко то свега на едну само
 годину изнесе на то едно село?

Узми садъ на 10. год. да видимо колко ту но-
 ваца оде? А узми на 30. год. колко е онда? А кол-
 ко е на 50 год, т. е. за века едногоъ човека? Ето
 толико свечари потроше, да се изопису, и крмачама
 начине, и да се посвађаю а дигди богме и потуку. А
 да е само четвртина одъ тогъ потрошена, колико би
 онда потрошено било? А колико би новаца у селу остало?

Лепши би и светии, Богу и свомъ свецу угод-
 нии обичай био, кадъ би на место што се толико
 силно прописе, за опой и свађу и непријатељство пла-
 ти, кадъ би се четвртина на частъ потрошила, а ре-
 цимо трећина, а кадъ би друга трећина у сандуку о-
 стала за незгоде и лепше потребе домаће, а послед-
 ня трећина кадъ би се на цркву и школу дала. Ко-
 лико би за 50. год. у сандуку остало? А колико би
 црква и школа добила? Дакле само за еданъ чове-
 чии векъ, црква би и школе толика добра имала, да

би заедно са свештеницима и учителѣима за навекъ с'бринута била; нико неби требово више ни едне крайцаре датака на нѣи давати. Паметанъ човекъ ради увекъ оно, што увиѣа да е добро, тако е радио одъ како е света, и радиѣи докъ годъ трае света. Кои се прво заветуе ово радити, и показавши оваѣ рачунъ и разлогъ учини да се и други заветую, онъ ће и они ће свогъ села први и найвеѣи благодее бити, ово ће имъ веѣа и светия задужбина бити; него икоя, кою су свакъ поединце учинити кадри.

Ализаринско мастило.

Познато е, да е тако названо ализаринско мастило данасъ најболѣ. Ово може сваки сам себи начинити слѣдуюѣимъ начиномъ:

Узми девет унѣя (18 лотова) најболѣи мастилски ябучица (Galläpfel), стуци ихъ ситно, тури ихъ у толико кишне илѣ снежне воде (одъ растоплѣногъ снега) и остави нека се два пуна дана (48. сати) кисели; после одцеди ту воду, алѣ и талогъ кровъ крпу изгнѣчи и одцеди, и додаѣ кишне воде толико да 48. унѣя (т. е. 3 **Њ**) изнесе; метни у ту воду 3¹/₂ унѣе (1³/₄ лота) галице, и да се растопи, стави низ ватру; додаѣ той смеси само толико океалне киселине (Klensäure) докъ се она црна смеша непокаже жуѣкаста, а ту ће требати около 63. до 69. грана исте киселине; и после додаѣ јошъ той смеси толико капљи у сумпорвитриолу (rauchende Schwefelsäure) загашеногъ чивита (Indigo) (1 део чивита са 4 дела сумпорвитриола) докъ се цела смеша неповаже плаветникасто зелена. То ти е најлепше мастило, кое данасъ имамо, Све за ово мастило нуждне ствари можешъ у апотеки добити. —